

ВІЛЬНЕ СЛОВО



XXXII-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 13-14/ ЛИПЕНЬ 2021 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.



Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії



2021 – Рік Лесі УКРАЇНКИ

Леся УКРАЇНКА

Скрізь плач, і стогін, і ридання

Скрізь плач, і стогін, і ридання,
Несмілі поклики, слабі,
На долю марні нарікання
І чола, схилені в журбі.
Над давнім лихом України
Жалкуєм-тужим в кожний час,
З плачем ждемо тії години,
Коли спадуть кайдани з нас.

Ті сльози розтроюють рани,
Загоїться їм не дають.
Заржавіють від сліз кайдани,
Самі ж ніколи не спадуть!
Нащо даремнії скорботи?
Назад нема нам воріття!
Берімось краще до роботи,
Змагаймось за нове життя! (1890 р.)

У номері:

- Останній дзвінок у нашому ліцеї ➤ стор. 2
- З виступів голови СУР, депутата Парламенту Миколи-Мирослава Петрецького ➤ стор. 3
- Цікаві та радісні заходи СУР ➤ стор. 4
- Передмова до книги «Одкровення у Слові» на честь 75-річчя Івана Ковача ➤ стор. 5
- Культурний міжсетнічний вечір ➤ стор. 6
- Передмова до книги «Одкровення у Слові» ➤ стор. 7
- Зустріч українських письменників у Банаті ➤ стор. 8
- Про випускників 12-ого класу ➤ стор. 9
- Підкорив стрибковий «Еверест» ➤ стор. 10
- Наші сучасники – поети... ➤ стор. 11
- Во ім'я правди і любові ➤ стор. 12
- Про Яський погром 1941 року ➤ стор. 13
- Літо-літечко – море і гори ➤ стор. 14
- Добридень тобі, Україно моя! ➤ стор. 15
- «Нехай діти прийдуть до мене!» ➤ стор. 16

ОСТАННІЙ ДЗВІНОК У СІГЕТСЬКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ ЛІЦЕЇ ІМ. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

25 червня 2021 р. Останній дзвінок пролунав для учнів Педагогічного ліцею ім. Тараса Шевченка в місті Сігету-Мармаціей, що на Мараморощині. Для більшості дзвінок сповістив про початок літніх канікул, а декому нагадав про те, що настала хвилююча мить прощання зі шкільною родиною.

Директор ліцею Василь Куреляк привітав усіх присутніх із закінченням навчального року, нагородив учнів похвальними листами, грамотами за активну участь у житті школи.

На цій події був присутній пан депутат Микола-Мирослав Петрецький, голова Союзу українців Румунії, голова Мараморської філії СуР пан Мирослав Петрецький, радник Українського Православного Вікаріату пан отець Микола Лаврюк, родичі та учні нашого навчального закладу. Кожний запрошений висловив декілька слів про єдиний український заклад у Румунії.

Понад 50 учнів ліцею отримали грамоти. Слід зазначити те, що пан депутат Микола-Мирослав Петрецький, голова Союзу українців Румунії та голова Союзу українців Румунії – Філія Марамуреш пан Мирослав Петрецький, нагородили у грошовій формі учнів – учасників кокурсу з декламування української поезії:

- Лонтя Лариса, 9 клас А, I грамота – 600 леїв,
- Маноляк Касіан Руслан Іоан, 9 клас Б, II грамота – 400 леїв,
- Данко Михаєла, 10 клас А, II грамота – 400 леїв,
- Фірішак Лариса Таня, 10 клас Б, I грамота – 600 леїв,
- Месарош Олександра Маруся, 11 клас А, I грамота – 600 леїв,
- Літвак Крістіна-Андрея, 11 клас А, II грамота – 400 леїв,
- Бічек Жессіка, 12 клас А, I грамота – 600 леїв,
- Шмуляк Емілію-Маріян, 12 клас Б, II грамота – 400 леїв



Також були нагороджені у грошовій формі розміром 400 леїв викладачі кафедри української мови пані Кодря Емілія, Крауксук Михаєла, Кодря Ельвіра.

На закінчення урочистоті пан депутат Микола-Мирослав Петрецький надав стипендії з власних коштів обсягом 1500 леїв, а голова Союзу українців Румунії – Філія Марамуреш пан Мирослав Петрецький, – 3000 леїв.

На закінчення 2020-2021 навчального року радісно сповістив учнів школи дзвінок, який подали одинадятикласники. Під бурхливі оплески учні продовжили танцювати і спілкуватися на фоні українських шлягерів.

Василь КУРЕЛЯК

Школа і учитель

Школа – це дзеркало суспільства. Школа в житті важлива з трьох причин: по-перше, це хата, яка відкриває ворота знань, цікава книжка, яка, раз була прочитана, залишається завжди в пам'яті, а також і учитель, який виховує покоління людей. Школа – це колиска пізнання через працю і обдарованість, виховання і культуру, радість і тугу.

Покликання молодих поколінь це розташування інтенсивної діяльності, вивчення і творіння. Треба відмітити перше діло, що навчання звертає увагу на розпочинання людини. У експерименті навчання найголовніший фактор, який вкладає у добромуде досягнення учня, є співвідношення із учителем. Вчитель – це не професія, це покликання. Людина, яка бажає

стати вчителем, має бути готова до цього і водночас навчатися.

Перш за все, як учитель має виховувати, йому потрібно, щоб зрозумів ту дитину, яка б мала видіння тою дорогою, якою вона бажає її проводити. Школа і учитель потрібні, щоб завжди будували бажання дитини. Наприклад, якщо ми бажаємо виростити відповідальну дитину, тоді він собі у думці бере свою відповідальність за діяльність і його поведінку.

Першими і найголовнішими учителями дитини є мати і батько. Дійсний учитель не є той, котрий має багато знань, а той, котрий викликає багатомуде пізнання.

По-перше, учитель потрібно, щоб створив малих юних підлітків, підготовлених для життя і найменше оцінювати моторність



запам'ятовування. Велика роль у виконанні цих завдань належить педагогу, який не знає ані початку, ані кінця свого робочого дня, але він захоплений своїми дітьми, знаходить педагогічні ходи і перевіряє їх на практиці виховання.

Микола ДУТКА

Микола-Мирослав ПЕТРЕЦЬКИЙ, Голова СУР, депутат Парламенту Румунії

Запити, усні чи письмові, з якими парламентарії мають право звернутися до Уряду, міністрів чи інших керівників органів державного управління, залишаються важливим інструментом діалогу між членами уряду та членами парламенту, відданими місії відстоювання інтересів громадян.

З огляду на це, я вніс на розгляд Пос-

тійного бюро Палати депутатів два проекти щодо внесення змін та поправок до ст. 199 Регламенту Палати депутатів, яка стосується способу надання відповіді на запити депутатів.

Перша ініціатива стосується доповнення ст. 199 новою частиною, що зобов'язує представника органу влади, який має надати усну відповідь, письмово повідомити причини, що призвели до

перенесення озвучення у встановлений термін відповіді на депутатський запит.

А друга припускає внесення поправки до частини (3) тієї ж статті, щодо строків розгляду депутатських запитів членами Уряду, міністрами чи іншими керівниками органів державного управління та надання відповіді.

Оскільки цього часу замало для відповіді на всі запити, зокрема, враховуючи і те, що відповідь на запитання часто припускає й репліку того, хто звернувся із запитом, я запропонував продовжити цей час, щоб дати можливість членам Уряду, міністрам або іншим керівникам органів державного управління відповісти на якомога більше письмових депутатських запитів.

До 75-річчя Івана КОВАЧА

Видатний український письменник Іван Ковач народився у банатському селі Копашилі (оф. Копачеле) Карашсеверінського повіту, де закінчав семирічну школу українською мовою.

Після семирічної школи поступив до українського теоретичного ліцею у місті Сігету Мармаціей, а потім до Бухарестського університету (українського відділення).

Під час учнівських і під час студентських курсів дуже любив українську пісню, читати твори українською мовою. На зимніх та літніх канікулах часто зустрічався зі своїми односельчанами (копашиліанами), де вмів у свою пам'ять не лише зміст приказок, але й

вирази та інші якісні розповіді, брав участь в учнівських літературних конкурсах. Значну увагу звертав селянським розповідям, що передавав на курсах своїм професорам та колегам.

Іще будучи студентом, брав участь на різних подіях, організованих керівництвом редакції «Новий вік». З цієї нагоди Іван познайомився із читачами газети «Новий вік» з Буківини, Мараморощини, Добруджі, а найбільше із свого рідного села Копашиль (оф. Копачеле). Тут він зустрічався зі своїми бувшими колегами, із бувшими його професорами.

У копашильській школі він завжди був зустрічений гарячими, рідними українськими словами.

Поява Івана Ковача в Бухаресті студентом, пізніше редактором, у його рідному селі Копашиль творила значне свято в його родині, серед селян.

Після закінчення Університету Іван Ковач почав свою працю у редакції «Новий вік».

Тут він продовжує писати про його рідне село Копачеле, про своїх друзів, учителів і односельчан. У цих гарних творах ми знаходимо твори про його дитинство у околиці його рідного села, про діда Стільця, про його Чугу із різними випадками (берег, на якому знаходилося повно дітей).

Неабиякий зв'язок узяла співпраця Івана із Іваном Лібером, директором Копашильської школи і українським композитором, після чого виникнула значна кількість українських пісень, зокрема книгою пісень під заголовком «Черешневий цвіт».

Іван ЛІБЕР

Де що про Святих Апостолів

Хоча маємо дуже мало написаного Апостолами, або про них з того часу, це не означає, що інші Апостоли, про котрих не знаємо так багато, не є головними. І про це свідчать старі християнські Церкви з перших століть, одні з них засновані самими Апостолами, від Африки аж до Індії. І як мала дійти наша віра до тих часин, як не через проповідь Апостолів?

Дивлячися уважно на інформації про Апостолів (головно з книги Дії Святих Апостолів – хоча ця книга не говорить про всіх), можемо знайти загальні дані про апостолів, бо старання, випробування і спокуси одного з них говорять про всіх Апостолів, бо всі проповідували Євангелію, всі терпіли всякі муки, мали перейти спокуси, і всі померли як мученики.

У 15-му розділі Д.А. знаходимо цікаві слова, які описують Павла і Варвару, як про людей, «що душі свої віддали за Ім'я Господа нашого Ісуса Христа» (15, 26), – і з цього бачимо, що було головне для них – проповідування Євангелії, яке головне це було для них, бо навіть душі свої віддали для цього, жили тільки для цього.

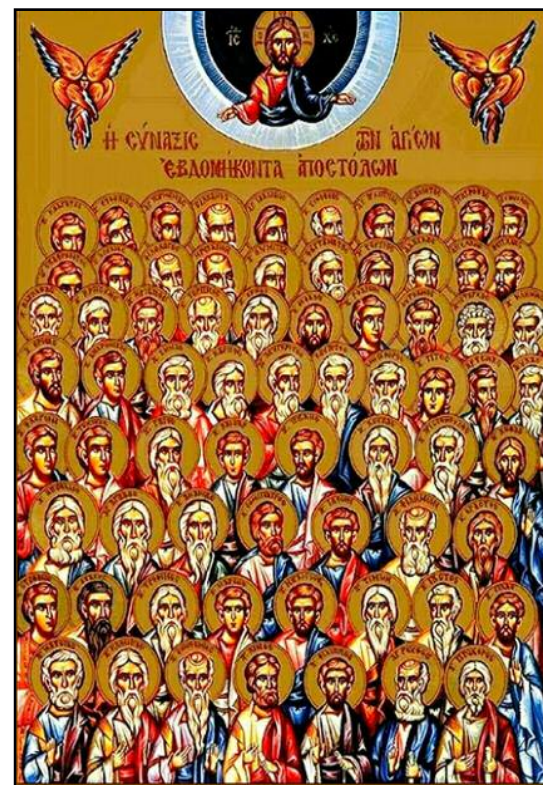
Через одні чудеса з початку книги Дії Апостолів вони дістають знак того, що те, що вони чинять (проповідування) мусить перейти і через тяжкі моменти, і їхня проповідь перемаже всі старання невірних знищити їх: «Але ангел Господній вночі відчинив для них двері в'язниці і, вивівши їх, проказав: «Ідіть і, ставши, говоріть

до народу у храмі всі слова цього життя» (Д.А. 5,19-20). І через слова цього життя ангел понаказує на життя, близьке до Бога, життя вічне, до якого готуємося тепер: «До кого ми підемо, Господи? Ти маєш слова життя вічного!» (Ін. 6,68).

Ці слова життя вічного всі Апостоли проповідували всюди, куди ходили, бо знали і відчували, що то Божі слова: «Звіщаю ж вам, браття, що Євангелія, яку я благовістив, вона не від людей. Бо я не прийняв, ні навчився її від людини, але відкриттям Ісуса Христа» (1 Кор. 2,4-5). Тому і Ап. Петро каже, що фальшиві апостоли говорили від їхнього розуму, проповідували фальшиві науки: «Вони – джерела безводні, хмари, бурею гнані» (2 Петр. 2,17).

Дуже цікаво називає Ап. Петро фальшивих апостолів «джерелами безводними», джерелами, які не можуть давати ніякої води, вчителями, які не можуть наблизитись до Господа. Він сам знає з періоду, в якому він ходив за Спасителем, не маючи солідної бази своєї віри, не мав був що проповідувати й іншим. І навіть і маючи тверду віру (камінь, переконання, що Ісус є Месія), все хитався у вірі кілька разів, сумнівався своєю вірою з того, що чув від Спасителя.

Взагалі, через свою проповідь, через своє життя, через всі спокуси, які перемогли, всі Апостоли старалися доказати й іншим, що те, що вони дістали, те, що вони відчували, «слова життя», то є дійсне сповнення життя. І тому слова, які, може, найкраще їх описують, є словами одного невірничого: «ті, що світ сколотили»



(Д.А. 17,6). Сколотили не тому, що хотіли, щоб світ про них чув, знав, а тому, що хотіли, щоб світ знав Того, хто їх послав.

«За кого народ уважає Мене, Сина Людського?» – питає Ісус учеників – і не тому, що він не знає, а тому, що хоче їх випробувати, чекає, щоб їх відповідь відрізняла їх від інших. «А ви за кого Мене маєте?» Відповідь, яку кожний із нас має на це запитання, є основою нашої віри, характеризує нашу віру, доказує, яка вона серйозна, доказує, чи вона апостольська, чи фальшива.

от. Мاریус М. ЛАУРУК

БОЖЕ ЗАПРОШЕННЯ

Євангеліст Матей цікаво описує, як Ісус Христос запрошує до апостольського служіння своїх перших учнів. У Мт.4,18-22 Святий Матей свідчить, що Ісус проходив біля Галілейського моря і тоді, коли побачив двох братів – Симона та Андрія, які ловили рибу, запрошує їх, щоб ішли слідом за ним та обіцяє їм, що зробить їх «рибалками людей». Бог запрошує і Йоана та Якова, синів Заведея, обіцяючи їм те саме, як і першим. Матей говорить і про власне запрошення у Мт. 9.9, коли він знаходився на митниці, на службі, Ісус, проходячи біля нього, кажи йому: «Ходи за мною!». І Він устав, залишив усе та пішов слідом за Ним. Так закликав Христос п'ятьох із своїх учнів, які відповіли на його заклик, залишивши все світське, щоб піти за Ним і «ловити людей» в сіть євангельську. У Книзі Діянь гл. 9 Євангеліст Лука оповідає, як Савло стає апостолом Ісуса Христа.

Під час своєї подорожі до Дамаску з метою переслідування



християн Савло мав видіння Христа. Опівдні в дорозі його несподівано осяяло світло з неба. Він упав на землю і почув небесний голос: «Савле, Савле, чому ти Мене переслідуєш?». На що Савло сказав: «Хто Ти, Господи?». Й почув відповідь: «Я Ісус, що Його ти переслідуєш. Встань же та йди в місто і тобі скажуть, що маєш робити». Здивованого й осліпленого Савла привели в Дамаск, де після зустрічі з учнем Христа Ананієм він прозрів, а той сказав: «Бог отців наших вибрав тебе, щоб ти волю Його зрозумів і щоб бачив ти Праведника, і почув голос із уст Його. Бо будеш ти свідком Йому перед усіма людьми...» (Дії 9:10).

З згаданих вище прикладів можна помітити, що у Бога є різні способи запрошувати людей до Себе. Людина, як вільна істота, може відповідати на Боже запрошення або може відхиляти його! Бог запросив своїх учнів, щоб через них весь світ хрестився та впізнав Бога. Боже запрошення не зупинилось лише над апостолами. Воно продовжується аж до сьогодні. Бог всіх нас запрошує до життя, до певної місії. Всі ми отримуємо запрошення від Нього. Одні запрошені до сімейного життя, інші – до монашеского життя, інші покликані працювати інтелектом, інші – фізично. Кожна людина має здібності щось робити, вона запрошена через свою працю бути корисною своєму ближньому. Попри ці світські дари, яких ми отримуємо від Отця Небесного, Христос запрошує нас і до духовного життя. Через Святе Письмо Бог запрошує нас до Покаяння: «Покайтеся, бо наблизилось Царство небесне!» (Мт. 4,17); Святості: «Будьте досконалі, бо я Отець ваш небесний є досконалий» (Мт.5,48); Від смерті до життя: «Хто слухає моє слово і вірує у того, що послав мене, на суд не приходить, але перейшов від смерті у життя» (Йоан 5,24); До Святого Причастя: «Хто Тіло моє їсть і кров мою п'є, той живе вічним життям, і я воскрешу його останнього дня». (Йоан 6,54). Виконуючи нашу місію на землі, ми будемо причащатись з Ним й у вічності.

отець Іван ЮРЧА

Вельмицікаві та радісні заходи СУР

Кожного року філія СУР Мараморощина організовує різні події. І цього року філія СУР Мараморощини зорганізувала такі події, як: «Міра в гуцулів», «День дитини», «Конкурс декламування української поезії».

І цього року «Міра в гуцулів» була організована головою філії СУР Мараморощина паном Мирославом Петрецьким.

Наприкінці місяця травня 2021 року в українському селі Бистрий, Марамурський повіт, відбулася „Гуцульська міра“. Вівчарство дуже давнє заняття, яке зберігається з трудністю і радістю в горах Карпатах. Цей звичай залишається в селі Бистрий Марамурського повіту, де нещодавно відбувся фестиваль «Гуцульська міра». На цій події брали участь люди із сусідських сіл, були присутні голова філії з повіту Сату Маре, пан депутат Микола-Мирослав Петрецький й інші представники української культури.

У цій події традиційно були проведені пісні і танці з учнями Вишавської Долини, Бистрого, Поляни, Кричунова, Луг над Тисою, Кривий, Верхня Рівна і Рускова. Ця подія відбулася за всіма правилами безпеки в умовах пандемії COVID -19.

А 1-ого червня 2021 Бухарестська філія СУР організувала «День дитини». Ця подія

принесла радість для всіх дітей, тому що вони виконували різні ігри, казали віршики і співали пісні. Коли ми святкуємо «Міжнародне свято дитини», нам потрібно підкреслити, що кожна дитина має право на освіту, на виховання.

У суботу, 5-ого червня 2021 року Марамурська філія СУР організувала «Конкурс декламування української поезії». На цьому конкурсі брали участь учні зі всіх шкіл, де викладається українська мова.

І цього року через пандемію конкурс відбувався он-лайн. На цьому конкурсі брали участь учні із підготовчого класу до дванадцятого класу із повітів Марамуреш, Сату Маре, Тіміш, Ботошани, Сучава, Арад, Караш-Северін. Учні були підготовлені своїми викладачами української мови. Комісія, яка була присутня у залі, оцінювала учнів. На конкурсі декламування української поезії малося на увазі: вимова,

наголос, інтонація і читання літературного тексту на перший погляд. Основна мета «Конкурсу декламування української поезії» є щоб наші учні не цуралися своєї рідної мови, притягали учнів виховувати в них любов до рідної мови і стимулювати їхню уяву до естетичного смаку.

Під кінець конкурсу учні отримали наступні премії: 1 премію отримали 13 учнів, 2 премію отримали 13 учнів, 3 премію отримали 13 учнів, відзнаку отримали 12 учнів, а інші 20 учнів отримали диплом за участь.

Головною метою СУР – це захищати права мовної культури, які належать до української національної меншини.

Микола ДУТКА



Упорядник, редактор і автор передмови Володимир АНТОФІЙЧУК

Передмова до книги «Одкровення у Слові» на честь 75-річчя Івана КОВАЧА

Видатний громадсько-культурний діяч, визначний український письменник Румунії, перекладач, видавець і журналіст, щирий і відданий друг України – це Іван Ковач. Його офіційний і неофіційний послужний список представляє колоритну творчу особистість, яка завжди у вирі подій – державних і міждержавних, літературно-мистецьких і освітніх. Адже він – член Спілки письменників Румунії і Національної Спілки письменників України, видавець і редактор багатьох книг, кореспондент радіо "Свобода" ("Вільна Європа"), власкор Національного агентства преси "Укрінформ" та Національного радіо України, один з ініціаторів заснування Союзу українців Румунії, багатолітній радник Міністерства виховання та досліджень Румунії з питань освіти українською та іншими слов'янськими мовами, очільник часопису "Вільне слово". Зрештою, усіх його посадових і громадських обов'язків, мабуть, навіть за найретельніших старань не злічити.

Народився Іван Ковач 29 серпня 1946 р. в селі Копачеле Караш-Северинського повіту Румунії. Навчався в Сігетській українській школі, закінчив українське відділення факультету іноземних мов Бухарестського університету (1969). З 1970 р. працює в газеті "Новий вік" (тепер – "Вільне слово"), спочатку як літературний редактор, а відтак – як головний редактор. Дебютував віршами 1966 р. в газеті "Новий вік". Друкувався також у колективних збірниках "Ліричні струни" (1968), "Наші весни" (1972), антології "Balada locului: Poezie ucraïneană din România" ("Балада місця", 1975), альманасі "Обрії" (1979 – 1989) та ін.

Іван Ковач – автор біля двадцяти поетичних і прозових збірок та книг літературної критики. Лауреат Премій Спілки письменників Румунії (1977, 1985, 2006), Чернівецької обласної премії імені Юрія Федьковича (2016). Нагороджений Грамотою Кабінету Міністрів України (2001), Почесною Грамотою і Золотою медаллю Товариства "Україна – Світ", медаллю Національної спілки письменників України "Почесна відзнака" (2020).

На початку 2000-их років, під час свого першого навчально-наукового візиту до Сучавського університету "Штефан чел Маре", в місцевій бібліотеці я натрапив на незвичну, як для поетичних збірок, квадратного формату книжку. На титулі значилося: "Іван Ковач. Зав'язь. 1978". З фотографії, уміщеної на другій сторінці обкладинки, дивився вродливий юнак із акуратно зачесаним назад буйним волоссям; білосніжна сорочка, пов'язана краваткою, виказувала його вроджену інтелігентність і делікатність. І раптом котрась сторінка із розкішно широкими полями несподівано потужно вдарила в серце строфою про "червонооку вишню":

*Вітри січуть її, січуть
на крові дрібненькі грінки
і чухають коні вороні
вже гриви гривасті свої
об гілля крихке та росою набите...
І мерзнуть тут птахи шпильчасті,
земним притяганням падучі,
і сонце розплавлює мідь нам ув очі.*

Це була, як з'ясував згодом, не дебютна книжка. Уперше поет голосно заявив про себе великою добірною віршів у альманасі "Ліричні стру-

ни" (1968), спорядженому Євгеном Мигайчуком. У передмові до нього іменитий критик відзначав, що творчість Івана Ковача формою і змістом "відповідає поезії нового покоління". А це був час, що дав світовій літературі цілу плеяду неперевершених майстрів слова: в Румунії – Нікіту Стенеску, Маріна Сореску, Йона Георге, Чезара Балтагу, Йона Александру, а в Україні – Івана Драча, Ліну Костенко, Дмитра Павличка, Василя Симоненка, Миколу Вінграновського, Василя Стуса та інших шістдесятників.

Перша збірка Івана Ковача "Поезії" (1972), за однотайним визнанням критиків, стала переломним явищем в українській літературі Румунії, засвідчивши її перехід від традиційного до модерного письма, сходження на новий рівень наймодерніших мистецьких віянь у загальнорумунському та материковому українському контексті. Цю особливість підтвердили і наступні збірки Івана Ковача: "Рівнодення" (1975), "Зав'язь" (1978), "Fruntea singurăță" ("Чоло самотності", вибрані поезії в перекладі румунською мовою, 1980), "Диво" (1981), "Життя без ком" (1985), "Остаточні світанки" (1988), "Забороговані ранки" (2000), "Глісандо" (2001), "Право на сум" (2003), "Потойбіч рубінових небес" (2009), "Де корінь, де поверхня" (2013) та ін.

Витоки поезії Івана Ковача легко віднаходяться в народнопоетичній стихії. Зрештою, фольклорні мотиви, образні засоби, інтонації, ритми вловлюються і в сучасній творчості митця. Вони органічні, бо змалку разом з українською класикою увійшли в його свідомість, стали часткою багатобарвного художнього світу. Так, змістова структура "Балади про покритку" (а цей жанр із поміж інших найчастіший у творчості поета) засновується на традиційному в українському фольклорі й літературі сюжеті. Водночас Іван Ковач уводить у твір ще й народне повір'я, яке завдяки містким метафорам мінімізує оповідь, лаконічно передає драматизм долі зведеної дівчини ("накувала зозуля розтулену рану") й увиразнює трагізм її ситуації ("за руку тримала свою безнадію"). Одним майстерно вжитим словом молодому авторові вдалося розкрити всю складність переживань покритки, яка з народженням дитини, відчувши тягар ганьби й людського осуду, втратила будь-яку життєву перспективу. І в інших компонентах сюжету балади – кульмінації і розв'язці – поет теж свідомо уникає багатослів'я. При цьому він уміло послуговується традиційним для цього жанру фантастичним елементом – прийомом метаморфози: "А дівчина на мості вербою ставала". "Балада про покритку" відзначається і чітко організованим сюжетним ладом. Кожен із її трьох катренів послідовно замикається у стислий подієвий ланцюг, що в свою чергу забезпечує експресивність малюнка й посилює наростаюче відчуття тривоги, поступово підводить читача до розуміння логіки вчинку безталанної матері. У заключній строфі концентрується найвища емоційна напруга твору, яка передається рядками з ледь помітним натуралістичним відтінком: "набубнявили води, проковтнули час / (з моста впала верба, млосно дно задзеньчало)". Враження від "Балади про покритку" було б неповним, якби не згадати про образ-символ червоної хустини, який у творі сприймається неоднозначно: з одного боку, він уособлює заміжжя дівчини, яке стало для героїні

Івана Ковача не-досяжним, а отже, залишилося нездійсненою мрією молодої людини, стало причиною її трагедії; а з іншого, – її колір (барва кохання і водночас барва крові) підкреслює пристрасть людських почуттів, яку тяжким боєм залишило після себе марно страчене молоде життя. Такою глибоко асоціативною і рідкісно багатою на вишукані метафори видається мені "Балада про покритку", і було б зайвим так багато говорити про неї у ювілейній статті, якби вона значною мірою не розкривала неповторності художнього світу її автора.

Внутрішнє багатство, експресію думки і високу естетику поезії Івана Ковача організовують метафори й порівняння. При їх творенні поет не мудрує і не винаходить їх заради якогось зовнішнього ефекту, чим нерідко грішать деякі автори. Вони вибухають із глибин його неосяжної натури, гармонізуючись із оригінальним сприйняттям світу, й укладаються в дивовижні картини й образи: "половіє жмут акацій, наче сум", "три берізки вигинають при дорозі вечір", "медом висвітлився гай", "на скалки розпалася ніч", "гупає місяць об скло твоїх віч", "клени скрегоцуть болінням вогню", "дикий півень висить на місяці кров'ю".

Поезії Івана Ковача властиві інтелектуальне начало, конденсація художньої думки, вивіщення над логікою та емпіричною реальністю, шукання виражальних засобів у підсвідомому прояві. Ці та інші прикметні риси стилю поета відбилися у чудовому вірші "На дзвіниці" із збірки "Зав'язь", який чарує експресією вислову та загадковістю сюрреалістичних образів:

*На дзвіниці висів місяць –
без умов,
сови витили той місяць,
наче кров.
А об небо бився сокіл,
мов огонь,
а той сокіл був не сокіл, –
кулі грань.
Ой, чом гори нависають,
наче сни,
чом, ой, пащу сонця крають
солов'ї?
Чом роса в повітрі лється
лоскотом?
Чом з грудей брунькує-тчеться
явором?*

Іванові Ковачу здебільшого властива імпресіоністична манера письма. Суб'єктивні враження і спостереження, мінливі почуття і переживання часто-густо постають чудовими картинами природи, як, зокрема, у цьому вірші:

*Нічого, нічого,
нічого! –
лиш зойки
довкола в долині.
І берега жили
сумного,
змальовані
кров'ю калини...*

(Продовження на 7 стор.)



КУЛЬТУРНИЙ МІЖЕТНІЧНИЙ ВЕЧІР – ФЕСТИВАЛЬ ПІСНІ І ТАНЦЮ

СУР у цей період продовжує свою працю, культурно-виховну діяльність, заведену у свою програму. Такий культурний захід відбувся 4 липня цього року в селі Малі-Ремети в Тіміській філії СУР, там, де з Вишавської Долини, з Бистрого вже давно, зверх 40 років українці з Марамурешу переселилися в пошуках кращого життя. Хочу підкреслити, бо варто оцінити всіх присутніх, запрошених, художні колективи, які в той жаркий день доклали зусилля, відповівши на запрошення і взяли участь в цій культурній події.

Так, жителі села після обіду направилися до культурного дому зустріти свою родину з рідного села, послухати українську пісню. Біля сурівського осередку голова місцевої організації п. проф. Анна Грінь разом із членами комітету зустрічали гостей традиційно – хлібом-сіллю. Був момент радості, емоцій.

Як звичайно, подію відкрив голова Тіміської філії СУР Юра Глеба, який представив гостей і запросив до промов. З боку примарії голову Яонела Лупу і радника К. Арсу. Виступаючі підкреслили гарні звичаї, традиції, які зберігає українська меншина, гордиться своїм корінням.

Так, як сказав Ю. Глеба, сюрпризом події були «Молоді гуцули» з Вишавської Долини, з рідного села сім'ї Грінь, керовані проф. Марією Папарігою, яка була колись ученицею п. Анни Грінь в рідному селі. У своєму слові п. проф. Сказала дуже гарні слова, згадала і мотив, чому любить Банат і зустрічатися з учителькою, котра ще в перших класах засадила в її серце любов до української пісні, музики.

Після промов почав концерт, відкрив свято гурт «Реметянка». Учні комуни під керівництвом проф. Музики проспівали українські пісні, народні і авторські.

Слідували: формація «Цвітна По-

ляна» українського села Кричово з давніми народними піснями, спицифічними їхньому селу. Слідувала танцювальна група села Шука, яка гарно виконала українські танці (керівник Чіпріан Давід), розвеселили публіку «Молоді друзі». Як я вже згадала прекрасно виступив колектив «Молоді гуцули» з гарними голосами, з гарними піснями, коломийками з Марамороського краю. Танцювали, співали, веселили всіх, як вміють гуцули. Зустріч з родиною була радісна. Сім'я Грінь запросила всіх до їхньої хати.

Потім виступив Ансамбль румунських народних пісень і танців «Sânziencele» (Івана Купала), знаменитий, відомий ансамбль з Джармата (п. Тіміш), який бере участь на різних фестивалях закордоном. Закінчила артистичну програму сім'я «Тріо Грінь» – Николай, Анна і Ніколета. Що сказати? – веселість, тривалі оплески. Голова філії СУР п. Юра Глеба і голова організації п. Анна Грінь подякували всім за присутність. Після закінчення концерту всі сіли за спільний стіл в холодочку в культурному домі.

З такої нагоди потрібно згадати ім'я Івана Галянича, талановитого і здібного скрипаля, який переселився давно, між першими українцями в Малі Ремети – народний фольклорист, грав на скрипці на весіллях, хрестинах, співав, присутній завжди на всіх українських подіях.

Голова п. Юра Глеба і п. Николай Грінь, талановитий наїст і соліст, мали добру думку та ініціативу після смерті народного музиканта (помер два роки тому) в ім'я Івана Галянича зробили біля культурного дому площу і гарну терасу, для різних українських заходів. Гарна ідея за що велика подяка нашому СУР, керівникам за ініціативу. Вартує цього українець, який завжди підтримував наше українство.

Анна БЕРЕГІЙ,



Упорядник, редактор і автор передмови Володимир АНТОФІЙЧУК

Передмова до книги «Одкровення у Слові» на честь 75-річчя Івана КОВАЧА

(Продовження з 5 стор.)

Варсеналі Івана Ковача невелика кількість жанрів, якими він послуговується постійно. Серед них домінують ліричний вірш і балада. Інколи поет вдається до тих видів творів, які в сучасній українській літературі трапляються нечасто, як, приміром, колискова. Справжнім поетичним шедевром насмілюся назвати вірш такого жанру під назвою "Дзінь-дзелень!", уривки з якого пропоную увазі читачів:

*Спи, дитинко біла, наче сонце,
спи, бо ніч чатує на твій зір, –
бачиши, присмерк дивиться в віконце
і хропе ведмежо дикість гір...*

*Спи, дитинко рідна, наче сльози,
спи, бо в стіни кігті вп'яла ніч,
пустотливий кіт у верболози
поволік невиспаний свій клич...*

*Спи, дитинко, поки півні білі
сонце викукурікають, день,
спи, бо місяць випирснув, мов спілий,
гроноп'яний, хитрий дзінь-дзелень!..*

Особливістю поетичного світу Івана Ковача є його постійний, безупинний рух, змінність, розвиток. Це поет, який не створює закріплених віршових канонів, а постійно йде до неосяжних обріїв досконалості, творячи власні секрети поетичної творчості. У його доробок останнього десятиліття потужним струменем увірвалися молитовні інтонації. Особливо це показово для його найновішої поетичної книжки "Потойбіч рубінових небес" (2009). Неважко помітити, що молитовна забарвленість віршів Івана Ковача йде від суто містичного почуття, безмежного благоговіння перед величчю Творця, щирого прагнення наблизитися до досягнення його краси й гармонії.

За манерою світосприйняття Іван Ковач – романтик. Тож небо – не випадково улюблена поетова стихія, яка постає у своїй мінливій сутності кольору й форми в багатьох його віршах. Рубіновий тон, стверджують дослідники, символізує любов і вогонь, військову доблесть. Проте, вважаю, в поезії Івана Ковача рубінова барва має значно ширше філософське й художньо-смісловне наповнення. Це знак вранішнього і вечірнього неба – одвічного космічного циклу, а відтак і код земного ритму людини, який відкриває призначення і сенс буття окремого індивіда і визначає зв'язок його духовного світу із таїнствами Неба:

*Горизонт у діжку
Вилив свій вогонь,
Журавлі згортають
Присмерк осторонь.*

*Колосіє вечір,
Нароста в траві,
Паперовий місяць
Висить на брові.*

Коли мова йде про Івана Ковача як поета, то не треба скидати з терезів і його прозу, надто ж у статті спеціального призначення. Має цілковиту рацію Михайло Михайлюк, коли стверджує: "Щоб зрозуміти прозу Івана Ковача, навіть захопитися нею, треба неодмінно добре знати його поезію, він бачить дійсність очима поета, у новелах вага ліричної емоції – найголовніша і визначальна з художнього кута зору". У справедливості наведеної сен-

тенції переконається кожний, хто прочитає прозові книги "Явір, що в полі одинокий" (1974), "Чуга" (1976), "Оранжева балада та інші новели" (2006).

Як прозаїк Іван Ковач дебютував новелами "Той явір, що в полі одинокий", "Лебедине підбите крило", "Щоб не розтолочити ненароком ночі", "Деся по-вовчому нестерпно вив собака", "Спорожнілі бабусині очі", "Оранжева балада", "Чорнобрива сусідська Олена" і "Біла хустина з червоними цятками на краєчках" у колективному збірнику "Наші весни" (1972), перенісши у цей жанр малої прози весь чар своєї поезії. Я ж виокремлю твір "Чуга", жанрові особливості якого Михайло Михайлюк підкреслено означив як "мікророман". У його центрі – образ молодого людини, яка наполегливо шукає свого життєвого прихистку і на тому шляху зазнає перших радощів і прикрощів. Але за будь-яких поворотів долі відчуває в собі постійну потребу повернутися до рідної оселі, де завжди знаходить велику втіху від спілкування з дорогими їй серцю людьми, черпає фізичні і духовні сили в навколишньої природи. І ця гама почуттів, розбурхана відвідинами дорогих серцю місць і споминами про них, відлунює також щемливою тугою в рядках вірша, що народжуються у глибинах душі:

*Летять ще коні в святій погоні
На отчії сліди, –
То долю крає туга за краєм,
Де виріс, – в світ життя піти.*

*Розводять руки дерева, звуки, –
Таке усе мов!..
Серед дороги паду у ноги
Селу, що дише, як своє.*

*До вас, сільчани, гоїти рани
Приходжу звідусіль, –
Вони відкриті, в барвінку вміті,
Та не згоїти їх приціл.*

Бо село для нього – то не лише своєрідна філософія національного буття, життєва мудрість і душевний спокій, а й неперервна тривалість у часі Поета, кожного з нас, усього народу:

*Село – як притча, та село, –
Бери й родися в нім досхочу,
Зерном у душу залягло,
Вагітним гробом серед ночі.*

*Воно не рай, не світ, не сон, –
Комусь пригодно з рогатки
Втекло без жодних перепон.
Село – як речення без крапки...*

*...Супроти неба твердне час,
Як подих, вирівнялась днина.
Скажу вам чесно, без прикрас,
Село ж – рідніша батьківщина.*

Найбільша його насолода – відвідини горбистої місцини, до підніжжя якої туляться сільські хати: "Ранок... Багрянний такий ранок!.. Завітав в улоговину села, оточеного зеленим золотом шестигорбої Чуги, як серце грудьми. Сонце вже зійшло. Це вже, мабуть, його особиста, яка б не чудна, справа. Деревя одяглися у весну, як у недільну вишиванку. У очі набивається світло, рятуючись наче від свіжого, легенького вітру. Виходжу з хати, ставлю острішком долоню над очі і позираю у вись". Тут він виростав, тут кріпився духом, тут звиряв свої радощі й печалі, сюди повертався і знову вирушав, щоб поринути у вир щоденних справ:

*Стоголосить Чуга рідна
У вечірнім небокраї,
Де отари, де череди
У травневому розмаї.*

*Вона скине свою втому
Там, де дідові черешні,
Й світ покине, і полине,
Де земля в житах небесних.*

*Там, де пісня, де сопілка
Плаче, стогне, розквітає,
Там моя рідненька Чуга
То радіє, то ридає...*

Літературно-критичні статті – то окрема грань письменницького таланту Івана Ковача. Ще на початку своєї творчості він написав наукові розвідки про творчість Тараса Шевченка ("Як умру, то поховайте..."), Лесі Українки ("Трагічність генія в Лісовій пісні" Лесі Українки і "Луцафері" Міхая Емінеску") та ін., передмови до збірок творів своїх колег – українських письменників Румунії. Протягом тривалого часу під рубрикою "Сміються, плачуть солов'ї..." у "Нашому голосі" ним публікувалися роздуми про українську класичну й сучасну літературу. У своєрідних "портретах-просвітліннях" (жанрове визначення самого їх автора!) постають у найхарактерніших творчих рисах Тарас Шевченко й Іван Франко, Юрій Федькович і Сидір Воробкевич, Павло Тичина й Микола Бажан, Василь Стус і Василь Симоненко, Ігор Калинець і Борис Олійник, Іван Драч і Микола Вінграновський, Павло Мовчан і Мойсей Фішбейн, Михайло Ткач і Володимир Вознюк, Орест Масикевич і Богдан Мельничук, а за ними – ще ціла низка майстрів слова. Професійно влучні літературознавчі спостереження – в нагоді став добротний фаховий вишкіл на українському відділенні Бухарестського університету – підкріплюються добірками творів письменників. Тож запропоновані читачеві літературно-критичні матеріали, що вийшли окремим двотомником у бухарестському видавництві 2010 і 2014 років, справедливо іменувати навчальним посібником, який насправду, за визначенням його ж укладача, "стане корисним як учителям й учням старших класів, так і студентам, відповість смакам усього гетерогенного читача".

На порозі свого нового життєвого рубежу романтично заангажований Поет весь у роботі й турботі про все довкола суше. Оце, зізнався мені, заходився писати книгу про своє рідне село, яке "серцем завжди затуляв у негоду", а на тлі його історії – й автобіографію. Певен, що одне і друге, як і багато чого іншого, постане у своїх нових, раніше незбагнених іпостасях, бо ж бистрі коні часу вже не раз промчали над його принашклинами дахами й лунко відгукнулися на шестигорбій Чузі. Адже ж Поет завжди в чудовій мистецькій формі, готовий до нестримної ходи назустріч сонцю, назустріч новому дню, назустріч людям, задля яких і знаходить снагу для творення прекрасного. Зрештою, таємницю свого творчого неспокою він відкривав віршем:

*Увечері зблякло
світіння.
Стоїш
на порозі,
мов свічка.
Іду
і дивуюсь,
що знову
під стріхою ночі,
спопелілою,
Господь Бог змайстрував
біле диво.*

Тож, дорогий Друже, хай Господні дива щодень невпинно відкриваються Вам і лягають на папір новими одкровеннями! На многії і благії літа!

Зустріч українських письменників Румунії у Банаті

12 -13 червня 2021 р. Комісія з питань культури Союзу українців Румунії (СУР) організувала дві зустрічі українських письменників Румунії зі своїми читачами у Банаті. Слід згадати, що на початку 2021 р. подія відбулася на Мараморошині онлайн, а незабаром буде продовжуватись у Тульчанському та Сучавському повітах. Мета цієї культурної події намагається популяризувати і висвітлити українську літературу та письменників у Румунії.

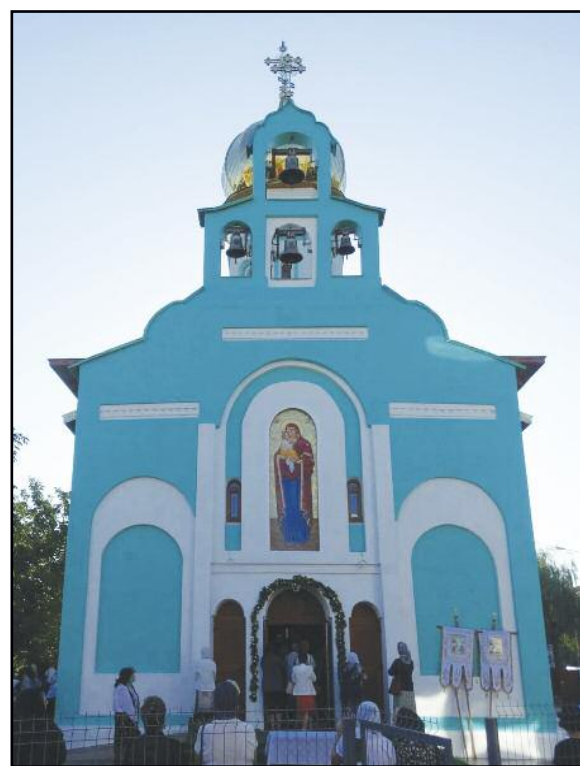
У суботу, 12 червня, у приміщенні Караш-Северінської філії СУР міста Карансебеш, від-

тав декілька веселих гуморесок. На завершнні літературного вечора виступив хор Караш-Северінської філії СУР.

Наступного дня, у неділю – 13 червня, в Українському будинку культури м. Тімішоара відбулася культурна зустріч, у якій, крім українських авторів книг Михайла Дикуну, Йоана Кимп'яну, Юрія Глеби, Романа Петрашука та Михайла Гафії Трайсти, взяли участь представники інших національних меншин Банату: Горан Мракіч – Союз сербів Румунії; Анка Панін – Союз болгарів Банату; Адріан Міреску – представник ромської меншини, а також представник місцевих арумунів Віктор Енаке. Після їх виступів відбувся вечір поезії за участі Горана Мракіча, Віктора Енаке, Адріана Міреску та Михайла Гафії Трайсти. Слід згадати, що на цій зустрічі був присутній і священник парафії „Успіння Пресвятої Богородиці“ – Крістіан-Василь Попович, який повідомив, що 30 серпня 2020 р. Храм був освя-



бувся культурний вечір, у рамках якого було представлено літературну та видавничу діяльність Союзу українців Румунії. Учитель музики і композитор Іван Лібер, голова Караш-Северінської філії, розповів про свої книги, видані за підтримку СУР, а редактор періодичного видання «Вільне слово» Роман Петрашук, представив доповідь про життя та діяльність українського письменника Василя Кліма. Відомий письменник, Михайло Гафія Трайста розказав про свою літературну діяльність і прочи-



чений з благословіння Блаженнішого Патріарха Даниїла Високопреосвященішим Отцем Іваном – Митрополитом Банату.

Роман ПЕТРАШУК

Конкурс – «Історія і традиції української меншини»

Історія і традиції української меншини підкреслює прихильне середовище для того, щоб учні зрозуміли минуле і сучасне етнічної спільноти, і щоб брали активну участь у соціальному і культурному житті.

Щороку наприкінці місяця травня в приміщенні Національного Коледжу імені Міхая Емінеску в Сучаві, відбувається національний конкурс «Історія і традиції українців». Мета цього конкурсу це заохочувати наших дітей до вивчення рідної мови та історії, виховувати повагу до культури і зберігання традиції українського народу. Цей відомий



конкурс став вже традиційним для наших дітей.

На цьому конкурсі беруть участь учні із підготовчих, початкових, гімназійних класів, а також і ліцейних класів, з повітів, де вивчається українська мова.

Конкурс має три розділи: фотографія, есе та презентація одного звичаю або обряду. Учні висилають фотографії на різні теми, як: зимові свята у різному селі, або у родині, колядування, весілля, великодні звичаї, традиційний одяг, писанки.

І цього року через режим он-лайн СУР організував Національний конкурс – історія і традиції української меншини

з партнерством шкільного інспекторату повіту Сучава і Національного Коледжу ім. Міхая Емінеску, Сучава.

Всі учні задоволені повертаються додому з гарними преміями та грошми, в них залишаються незабутні враження про конкурс.

Із цього конкурсу можемо зробити такий висновок, що український народ має багату культуру, любить свою рідну мову і традиції, а їхній обов'язок є зберігати і передавати їх далі.

Ми надіємося, що цей конкурс буде і надалі продовжуватися, тому що він є корисний для наших учнів.

Події, які організовуються, потрібні, як для нас, викладачів, а особливо для учнів, тому що можемо прищепити любов до рідного краю, історії та традицій українців. За це ми щиро дякуємо нашим організаторам СуР, які докладають для цього великі зусилля.

Микола ДУТКА

ЗАВЕРШЕННЯ НАВЧАННЯ ВИПУСКНИКІВ 12 КЛАСІВ

Після важкого періоду пандемії та різних життєвих випробувань настав цілавий та радісний період часу для випускників 12-х класів. У їхньому серці побуває ще учнівське життя, яке півтора року тому раптово завершилося і одночасно настав час розлуки. Усі випускники бажали, щоб не закінчилося навчання, а життєвий шлях продовжувався. На закінчення були запрошені пан депутат Микола-Мирослав Петрецький, голова Марамороської філії Союзу україн-

ців Румунії пан Мирослав Петрецький, родичі та учні нашого навчального закладу.

Директор ліцею Василь Куреляк виступив на цій урочистості з промовою про значення навчання учнів у їхньому житті і запросив до слова пана депутата Миколу-Мирослава Петрецького, який розповів про значення української мови та особливий наш навчальний заклад. Після цього виступив пан Мирослав Петрецький із промовою і побажаннями успіхів випускникам 12 класів.

Найвищу середню оцінку серед випускників отримала Білчек Жессіка. Вона також виступила зі сторони учнів з промовою про ліцейні чотири роки. Пані викладач Кравчук Михаєла у якості керівника 12-го класу виступила з особливими побажаннями.

На закінчення представники СуР подарували учням та викладачам книги та сім планшет для навчального процесу.

Василь КУРЕЛЯК



Природні передумови заселення українських населених пунктів повіту Марамуреш

(Закінчення. Поч. у попередньому числі)

Нині неподалік від центру села Бистрого збережені та діють з XIX ст. млин і сукновальня. Жителі гірського села Репедя використовують енергію води, яка приводить у дію так звану водяну пилораму.

Природні умови відіграють суттєву роль у формуванні господарської діяльності населення та його розселення на цій території. Ліси є найбільшим багатством Мараморощини. Вони представлені як хвойними, так і широколистяними породами. Різноманітність форм рельєфу, ґрунтового покриву та мікрокліматична неоднорідність зумовили утворення різноманітної рослинності, тому існують територіальні відмінності в межах української етнічної території.

Рослинність характеризується вертикальною поясністю. Альпійська рослинність, що є типовою для Марамароського масиву, наявна на висоті 1800 – 2000 м і представлена в основному різнотрав'ям та криволіссям. Субальпійська рослинність переважає на висоті 1500 – 1800 м, для цієї зони характерним є криволісся (ялівець, вільха гірська та ін.); поблизу цього ярусу розташовані гірські пасовища – полонини, багаті кормовими травами. Хвойні ліси, представлені смерековими та ялиновими породами, займають значні площі Марамароських гір на висоті 1200 – 1500 м. На схилах північно-східної експозиції цього масиву смерекові ліси спускаються до висоти 1000 м. Пояс широколистяних лісів добре розвинений у межах 500 – 1200 м і поділяється на три під'яруси: 1) змішані смереково-ялиново-букові ліси поширені біля підніжжя Марамароських гір на висоті 1000 – 1200 м; 2) букові – на горбистих територіях (800 – 1000 м); 3) дубові – біля підніжжя гір (500 – 800 м); вони представлені цінними породами. Тому у верхньому басейні річки Ронішоара був створений невеликий за площею (150 га) природний резерват.

Уздовж річок розвивається азонна рослинність, яка представлена вільхою, вербою, чорною тополею та ін. Лісові ресурси для українців-гуцулів є основним джерелом роботи, від якої залежить їхній економічний та соціальний добробут. Гуцули славилися як відомі лісоруби в регіоні, які вирубували ліс традиційними методами. У 60-х роках технологія вирубування лісу змінилася, були запроваджені нова техніка і технологія, механізоване транспортування і первинна обробка. Проте надмірне вирубування лісів та



нераціональне використання важкої техніки призвело до поширення геоморфологічних процесів (зсувів та ерозій ґрунтів). Крім цього, після

1990 р. держава втратила контроль над вирубуванням лісів. Непомірне знищення деревини з великими зусиллями та санкціями було припинене.

Марамароські полонини – добра кормова база для тваринництва. Українці та румуни з найдавніших часів були зайняті у цій галузі народного господарства. У 1992 р. стався прецедент: українські полонини зайняли румунські пастухи. Його було розв'язано на користь українців.

Тваринний світ Марамаророщини, як і повіту Марамуреш, підлягає висотному зонуванню. На цій території виділяються такі зони: альпійська, субальпійська, зона хвойних та широколистяних лісів. Альпійська та субальпійська фауна небагата за видовим складом, тут живуть птахи (тетерев, орел) і плазуни (гадюка, гірська ящірка). Зони хвойних та широколистяних лісів значно багатші на видовий склад ссавців (ведмідь, олень, рись, вовк, лисиця борсук, білка, заєць та ін.), птахів (дикий голуб, сорока, зозуля, яструб, зяблик та ін.). У гірських притоках Тиси, Рускови та Вішеу водиться риба (форель, харіус). З найдавніших часів українці займалися мисливством, добували цінне хутро. На початку XX ст. шкіряні вироби з куниці цінувалися дуже високо, що призвело до зникнення цього хутрового звіра. Відомо, що у селі Бістра (Бистрий), наприклад, першими поселенцями були мисливці з України.

Доктор географічних наук
Василь КУРЕЛЯК,
директор Сігетського українського
ліцею ім. Тараса Шевченка

13 липня українець підкорив стрибковий «Еверест»

13 липня, рівно 36 років тому, відбулася історична подія. У 1985 році у Парижі на Гран-Прі зі стрибків з жердиною, яке було присвячене Дню взяття Бастилії, українець Сергій Бубка вперше в історії спорту подолав недосяжну раніше жодній людині висоту 6 метрів.

Його стрибок ознаменував початок «нової ери» у легкоатлетичному світі. Про Сергія Бубку, чий стрибок порівняли зі справжнім взяттям

Бастилії, говорили: «Надлюдина жердини», «Легкоатлетичний космос», «Підкорювач стрибкового Евересту», «Стрибок у XXI сторіччя».

Неймовірні результати Олімпійського чемпіона, 10-разового чемпіона світу, володаря 35 світових рекордів і досі за багатьма показниками залишаються неподоланими.

Після закінчення спортивної кар'єри Сергій Бубка став успішним спортивним менеджером. Нині він входить до керівництва світового спорту, займаючи керівні посади у Міжнародному



Олімпійському Комітеті, де є членом Виконкому, та у Світовій легкій атлетичі (World Athletics), де є першим віце-президентом. З 2005 року очолює Національний олімпійський комітет України.

КІНЕЦЬ ШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО 2020-2021 РОКУ

Сьогодні, 25 червня 2021 року, у наших школах пролунав останній дзвінок про закінчення навчального року. Одним він звіщав канікули, а для випускників – це шлях в доросле життя і вступні екзамени.

За винятком закінчення восьмого класу, структура навчального року не страждала ніяких змін, весняні канікули почалися з 2 квітня і завершилися 4 травня. Цей рік був досить складним роком не тільки для учнів, але й для викладачів, які потрібні були робити уроки он-лайн через пандемію коронавірусу, дистанційне навчання. У зв'язку із погіршенням епідеміологічної ситуації, пов'язаної з коронавірусом, більшість дітей не могли здобути свої знання через складну техніку інтернету.

Тільки восьмий клас закінчили шкільний



навчальний рік 11 червня 2021 року, тому що на них чекають вступні екзамени. Для інших класів навчальний рік мав закінчитися 18 червня, так, як було встановлено

міністерством освіти, але його продовжили до 25 червня.

Для багатьох учнів кінець навчального року приносить радість у їхні душі, тому що учні, які отримали гарні результати, були премійовані. У душі кожного учня залишаються радісні моменти від пробулого у школі року.

Останній дзвінок – це свято, що може бути радісним і одночасно сумним. Радісним може бути, бо закінчується навчальний рік і наступають літні канікули, а сумним, бо в останній раз він пролунає для випускників.

Всім дітям бажаємо гарного відпочинку і набратися сил на наступний навчальний рік.

Кінець навчального року є радість як для учнів, так і для викладачів. Немає дитини на світі, яка б не любила літні канікули.

Микола ДУТКА

НАШІ СУЧАСНИКИ...

Дуже часто нам доводиться задумуватися над пройде-ним життям, згадувати деякі випадки з життя, шкільні, студентські роки, знайомих, колег.

Відчуваєш приємність і задоволення, що ти сучасник відомих, видатних людей і з гордістю розповідаєш про це.

Викладаючи українську мову і літературу в школі, коли приходилося говорити про українську літературу в Румунії, я з гордістю говорила про те, що відомий український, письменник М. Корсюк, мій односельчанин і брат, що відомий український поет, редактор І. Ковач закінчували український ліцей в Сігеті, що якийсь час були колегами студентами, коли я поступила на український відділ.

На жаль, Корсюк вже відійшов у вічність. Це велика втрата, бо ще мав багато чого доброго і корисного зробити для українства.

Давайте згадувати добрим словом наших видатних людей і признавати їх

заслуги, поки вони живі, поки ми являємося їхніми сучасниками. Тому я хочу написати кілька слів про п. Ковача, маючи на увазі, що незабаром буде святкувати свої перші 75 (Дай Бог йому більше здорових і добрих).

Не буду говорити про всі заслуги п. Ковача, бо їх багато, тому що є кому іншому встані говорити про них, адже люди їх знають і оцінюють належно.

Я згадаю про п. Ковача, як головного редактора «Вільного слова», до якого я з радістю надсилаю (деколи) свої скромні статті (признаю, що рідко).

З п. Ковачем я зустрічалася на кількох національних олімпіадах з української мови, де п. Ковач був головою комісії, як радник МОД.

Давайте всі разом побажаймо п. Ковачу багато здоров'я, сили, терпіння продовжувати таку корисну справу як велику літературу.

З повагою,
проф. Анна САМБОР



Зустріч письменників із читачами в селі
Копашиль Карашсеверінського повіту

Михайло ВОЛОШУК

Грім і град

**Я бачив, як на довгім лані колос
Тремтів, як лист на столітній вербі,
А саме, як почув громовий голос,
Який дзвенів між хмарами тоді...**

**Хмари почали, як орли блукати,
Ще й сильний вітер в них збожеволів,
Бажав, щоб все колосся налякати
І висипать на них весь град і гнів.**

**Бажав і грім з своєю блискавицею
Опудити колосся на полях,
Й щоб лан перетворити в багновицю,
Й багатий плід в ніщо, в ніщо в садах.**

**І це зробив із хмарами буйними
На мирний колос висипав весь град,
Із своїми гудіннями сильними
Одразу став, як найміцніший снаряд...**

**Тому і колос, коли його чує,
Тремтить на полі в осяйній красі,
Його весь час одне-одне дивує:
Чому він нищить святий хліб землі?**

**Чому він так суворо з своїм градом
Лишає за собою сум і жах,
Та ще й танцює із лихим торнадом,
Лишаючи позаду лише прах...**

**Він, мов герой, з своєю блискавицею
Уточнює, що знищить на землі,
В лісах він вдарив не одну ялицю,
А на полях колосся золоті...**

**Він в хмарах чорних милості не має,
Ні над пшеницею, ні над зерном,
Він із торнадою весь час шукає
Знищити все й дружити тільки з злом.**

**Він відколи існує в світі цьому,
Бажає градом вдарити поля,
А те все зло, яке існує в ньому
Може спинить лише свята рука...**

**Бо коли Бог моління наше чує,
Він всі торнади, громи й град твердий
До знищення їх вічного керує,
Щоб колос ріс безжурно для людей.**

ІЛАРІЙ КАРБУЛИЦЬКИЙ – ВО ІМ'Я ПРАВДИ І ЛЮБОВІ

(Подвійному ювілею присвячую: 140 років від дня народження

і 60 років з дня смерті – 1880/1961)

(Закінчення. Прод. з попереднього н-ра)

2. Вісник віри й любові до нашого ближнього

Як сучасник великої стихії Першої світової війни, Іларій Карбулицький пізнав грізні наслідки її прямо на полі бою впродовж чотирьох років мобілізації на честь великого Кайзера. Проте найболючішим видався той факт, що війна 1914 р. ледве розпочалася, як на любій йому Буковині цивільних людей покрило нещастя, заподіяне австрійським урядом, який звинувачував населення в антиімперській диверсії та шпигунстві, за що їх карали публічно на смерть через повішення. Вбивчі жахіття на Буковині і досвід фронту відкрили в душі автора переконання, що тільки вірою і молитвами до Бога можна врятуватися. Так народилася в його творчості чудова літературна молитва до Бога з благанням душевного успокоєння у щоденних зойках, вибухах та людських непорозуміннях, через відсутність чистого і всеохоплюючого почуття життя на землі – Божественної ЛЮБОВІ:

„Боже великий! Як Ти є на небі, то зглянься над нами і потіш нас, дітей убогої Неньки-вдовиці! Утри сльози наші, і подай чудотворний лік на рани наші! Підійми тих, що падають на дусі і підкріпи наші сили у праці щоденній!

Боже великий! Як Ти є на небі, то зглянься над нами і поможи нам жити своїм життям і вольними устами благословити ім'я Твоє! Укріпи в нас віру в день воскресіння, ублаж розум наш перед чварами між рідними братами і навчи нас простити один другому!

Боже великий! Як ти є на небі, то просвіти людей своїх! Обдаруй їх розумом і серцем щирим! Защепи в нас відразу до крові, зойків і прокльонів! Облагодар їх і дозволь, щоб вони обнялись і поцілувались нелукавими устами і щоб без газових смородів благословили царство і волю Твою!

Боже великий! Як Ти є на небі, то спаси нас! Спаси нас і дозволь, щоб наука і слово Твоє не чули, мов у безлюдній пустині! Замкни уста фарисеям та лицедірам та прожени шахраїв із Твого храму правди і любові!

Боже великий! Як Ти є на небі, то вдар у дзвін небесний і сотвори чудо: злучи те, що земські сили розлучили, зціли те, що людські кроваві руки знищили! Потіш тих, що плачуть і дай вічний спокій оплакуваним!“ (Письменники Буковини, Молитва – 28.08.1917, с.434, вид-во Прут, 2001).

У цій „Молитві” – справжня поезія у прозі – поет з глибинною любов'ю доброго віруючого широко благає Всемогутнього Господа піклуватись про своїх співвітчизників, дітей „убокої Неньки-вдовиці” України, і вигоїти їхні рани та укріпити життя їхнє. Ще благає, щоб його побратими раділи своїм життям та щоб славили Ім'я Боже, вірили у Неділю – в День Воскресіння Господа Ісуса Христа, щоб були добрими і любили прощу в сім'ї та поза нею, відчували „рідну кров” муками й молит-

вами та любились „чистими устами”, без воєн зберігали природу й довкілля чистими та славили Царство Небесне і Волю Господню. Автор молитви просить у Бога спасіння, але для цього просить допомоги із зверненням, щоб відокремити від Божого храму фарисеїв, демагогів та шахраїв, щоб Боже слово не лунало пусто поміж людьми, а щоб об'єднувало їх в ім'я правди і любові.

У кінці молитви благає Великого Бога об'єднати все те, що „сини землі відокремили”, хай вигоїть своєю чудотворною силою все те, що „кроваві руки людей знищили” і хай обдарує вічним спокоєм оплаканих через перетерпілі муки.

Благальна „Молитва” заспокоєння людських мук стає поетичним і духовним кредо, яке людина і письменник Карбулицький своїми думками і письмом носив у душі усе життя, як доводять його творчість і малознайомі документи, що зберігаються в Чернівецькому музеї Ольги Кобилянської та державних архівах. Ці факти розсіяні в друкованій прижиттєвій пресі, бо те, що спалила червона армія, пропало назавжди. Із цієї невеликої спадщини письменник, критик, фольклорист, публіцист і видавець Йон Філіпчук відкрив лицьовий документ Іларія Карбулицького німецькою мовою „Die Henkereien in der Bukowina, 1914” (Вішальниці на Буковині, 1914)” про страти невинних буковинців, з якими бажаємо ознайомити наших сучасників трьома європейськими мовами: німецькою, румунською та українською, на згадку про чесного сина буковинського народу, мученика, що був жертвою на благородному вівтарі віри й любові до свого ближнього.

Відданий професії, буковинський подвижник як людина, педагог і письменник просвічував дітей, молодь і старших людей, підкріплював духовно, збагачуючи їхню культуру, часто жертвуючи власними коштами, оскільки як милосердний християнин і письменник ніколи не переставав бути близьким до своїх учнів, їхніх родичів та всіх цінителів культури. Цю повагу вони не забували і ставали його захисниками перед несподіваними обвинуваченнями з боку держпредставників, але любов і шана до людей переступала кордони школи і культури та зверталася до всіх буковинців, незалежно від їхньої національності та віросповідання під час воєнного страхіття 1914 р. та австрійських вішальниць для невинних жителів, обвинувачених в антиавстрійській диверсії. Іларій Карбулицький, ризикуючи власним життям, захищав гідність страчених людей і дітей пошуками свідків, публічними виступами, серією статей у німецькій пресі, а також видав окрему брошуру „Die Henkereien in der Bukowina” між 1923-1929 рр., у якій засуджував перед цілим світом австрійські злочини за жорстокі страти на Буковині, що замовчувалися.

Невелика літературна спадщина Іларія Карбулицького, гуманістичне спрямування, тому що письменник мріяв бачити свою „країночку” без страхіть війни, вільною і щасливою, як зізнається він під час війни

(„На спомин дорогому другові Г. Гордому”, 18.XI.1916), загиблому на фронті: „В обіймах рідних, любих, дорогеньких/Забудесь всяке пережите лихо.../А перший сон улюбім, ріднім краю.../Він сниться вже тепер і шепче тихо:/Ох, не тужи зболіле серце!/Надійся і шукай в надіях раю!.../Як зацвітуть у гаю верболози,/Побачимо тебе, наш рідний краю (там само, с.435). Для великого патріота мрія вільної, щасливої Буковини була докучливою, простягаючись навіть у посмертне життя: „У вічнім сні я мріять буду /про дійсну волю й добробут /трудящого народу мого, /освободеного із пут” („Благаю...”, 23.II.1922, с.435).

Сьогодні існує лише низка поезій, біля 30 оповідань, три п'єси і низка публіцистичних статей та рецензій, які друкувались під криптонімом І. К. та псевдонімом І. Карлик у відомих часописах „Буковина”, „Руська рада”, „Каменярі”, „Час” та ін. Мала проза автора заснована на темі любові між членами сім'ї, бо сім'я вважається ядром соціальної стабільності і гармонії між людьми, але це не значить, що поруч добродію відсутній драматизм, недовірливість і байдужість, християнська проща як рятівні елементи падіння людини („Прощаю...”, „Рідний батько”, „Він мені оповідав”, „Покаявся”, „Щаслива” тощо). Поруч сцен убогих селян, занедбаних австрійцями, гуморески, які вписуються веселістю типу „сміх не гріх”, якими автор іронізує та насміхається з багатіїв над їхніми вадами, хвалюючи тощо („Протокол”, „Помстився”, „Як купував рибу Паламарюк” та ін.).

Закоханий у театр, І. Карбулицький має честь бути постановником вистави за мотивами відомої повісті Ольги Кобилянської „У неділю рано зілля копала”, яку вихваляла сама авторка, побачивши свою мрію здійсненою.

Хоч Іларій Карбулицький був насамперед педагогом, проте його творчість не характеризується дидактичністю, на що звертає увагу Микола Юрійчук, автор біографії буковинського мистця, забутого передчасно через радянську політику, тому що його творчість – скільки її ще залишилось – „безумовно зацікавлює з історико-літературної та естетичної точок зору” (див.: „Письменники Буковини”, Іларій Карбулицький, с.433). Якось незрозуміла змова мовчання затінує і сьогодні творчість милосердного і праведного письменника, що був готовий своєю мужністю і братолюб'єм віддати життя, тільки б викрити винуватців австрійського беззаконня на Буковині, як свідчить його полемічний нарис „Die Henkereien in der Bukowina, 1914” („Вішальниці на Буковині”, 1914”) про нелегальну, каторжну війну середньовічними вішальницями, війну жаху і невинних страт, позаду фронту, проти цивільного народу, обвинуваченого антиімперською диверсією на Буковині, якими світ настрашився на початку ХХ століття, а в Україні і Румунії, здається, що продовжується і зараз мовчання про невинні жертви наших предків.

Іван КІДЕЩУК

Про Яський погром 1941 року

Яська мерія у співпраці з іншими представницькими установами організувала широкі культурні, наукові та релігійні заходи, які відбулись в період з 28 і до 30 червня 2021 р., з нагоди 80-ї річниці Погрому в червні 1941 року.

Погром в Ясах наприкінці червня 1941 року став одним із найжорстокіших погромів в історії євреїв у Румунії, ініційований Іоном Антонеску з підтримкою місцевих державних органів влади проти громадян єврейської етнічної приналежності в місті Яси. За даними, представленими румунською владою, за ці три дні було вбито 13 266 євреїв.

На заходи були запрошені і присутні послы держав Ізраїлю, Франції, Німеччини та Швейцарії, представники посольств Сполучених Штатів Америки та Сполученого Королівства Великобританії. Також були присутні директор Національного інституту вивчення Голокосту "Елі Візель" Александру Флоріан, перший рабин Румунії Рафаель Шаффер, колишній президент Федерації єврейських громад у Румунії Аурел Вайнер, а також відомі особистості з країни та інших європейських держав. На захід були запрошені представники національних громад, що проживають в Ясах. Зі сторони Союзу українців Румунії взяла участь делегація Яської філії на чолі з автором цієї статті.

Згідно з програмою заходів, в понеділок, 28 червня, у Яському Університеті імені Александру Іоана Кузи відбулася Міжнародна конференція «Яси 1941 – 2021: Пам'ять, Визнання, Забуття», яка транслювалася в прямому ефірі на Youtube-каналі університету та на сторінці фейсбуку Інституту "Елі Візель", а в Будинку культури студентів була представлена вистава за участю оркестру та хору Румунської опери з Яс.

Вівторок, 29 червня, був присвячений церемоніям вшанування пам'яті на єврейських кладовищах в Ясах, Поду-Ілоаей та Тиргу-Фрумос. З цього приводу представники Адміністрації Президента, Уряду, центральної та місцевої адміністрації, дипломатичного корпусу, єврейської громади Яс та громадянське суспільство вшанували пам'ять жертв, поклавши вінки і квіти. Церемонія відкриття дошки, присвяченої пам'яті Авраама Гілтмана, колишнього президента єврейської громади Яс, і відбулася на єврейському кладовищі в Ясах.

З цієї ж нагоди у Будинку музеїв на вулиці ім. Васіле Александрі №. 6 був урочисто відкритий Історичний музей Погрому в Ясах – проект, реалізований Яською повітовою радою за підтримки Інституту "Елі Візель" та Меморіального музею Голокосту у Вашингтоні.

Заходи, присвячені вшануванню пам'яті жертв Погрому, завершилися церемонією, організованою мерією міста Яси, на якій вихили Погрому отримали звання «Почесного громадянина Яс»: Франческ Флетчер, Єгуда Еврон, Моше Яссур, Мікаел Чернеа. Звання Почесного громадянина Яс отримали також деякі особистості, причетні до збереження страждань єврейського народу, а саме Александру Флоріан, генеральний директор Національного інституту вивчення Голокосту в Румунії "Елі Візель" та рабин Йозеф



Вассерман із Ізраїлю, який започаткував Марш Життя в Ясах.

Пам'ятні заходи також включили запуск філателістичної карти "Історія та пам'ять. 80 років від Погрому в Ясах" та фотоальбому, присвяченого Погрому, конференції, виставки та вистави, організовані іншими установами, включаючи Фестиваль єврейського кіно в кінозалі Вікторія та Атенеу, освітній проект "Яський Погром – пам'ять про страждання", організований Шкільним інспектором Яського повіту.

В рамках пам'ятної програми відбулося урочисте відкриття виставки "80 років Яського погрому. Правдиві серед народів", яка була розташована у кварталах Яс: Ніколіна, Фрумоаса, Александру, Пакурарі та Татараш, яка буде спостерігатися до грудня місяця. Цифрова версія виставки буде опублікована на веб-сайті Інституту "Елі Візель" (www.inshr-ew.ro).

ПРИМІТКА:

Окрім румунських вбивць, в Яському Погромі та в Поїздах смерті були й румуни (їх набагато менше), які рятували євреїв. За ці героїчні дії три жінки та чотири чоловіки отримали найвищу відзнаку держави Ізраїль, орден Справедливий між народами. Добре відомий голова Червоного Хреста міста Роман, Віоріка Агаріч, яка у ніч з 2 на 3 липня 1941 року попросив солдатів, які охороняли Поїзд смерті на станції в Романі, де зупинився, відчинити двері, звідки вона почула крики, а коли їх відкрили, вона допомагала євреям водою та їжею. Завдяки їй багато євреїв у фургоні приїхали до Каларашу живими. Віоріка Агаріч отримала титул "Справедливий між народами" після смерті 3 січня 1983 р. Набагато менш відомі інші шість осіб з Яс, які були нагороджені орденом "Справедливий між народами":

– Думітру Бечану, який був фармацевтом в Ясах, і 29 червня 1941 року, в перший день Погрому, поселив у своїй квартирі близько 20 євреїв.

– Елісабета Нікопой Струл. Вона протягом двох тижнів ховала в шафі близько 20 людей, включаючи сім'ю Струлів, годуючи їх увесь цей час.

– Нона Пантя була адвокатом і жила в однокімнатній квартирі на вулиці Бретяну в Ясах притулила шістьох євреїв у своїй хаті.

– Григоре Профір був директором пшеничного млина «Дакія» в Ясах, де євреї виконували примусові роботи згідно із законодавством Антонеску. Завдяки йому було врятовано біля 100 євреїв.

– Константін Сімйонеску, адвокат і декан адвокатської колегії Яс, врятував від смерті 10 євреїв.

– Мірча Петру Сіон, адвокат, походив з родини румунських аристократів. Він сховав 18 євреїв у своєму будинку в Ясах, і в якості адвоката захищав під час війни багатьох євреїв, переданих під суд військовим трибуналом.

Пригадую, що кілька років тому, разом із письменником Іваном Кідещукком ми представляли Союз українців Румунії у заході на спогад про Поїзд смерті, організований єврейською громадою в Сучавському повіті. З цього приводу було організоване вшанування пам'яті про жах 1941 року на станціях, куди проїжджав цей поїзд смерті, починаючи від станції Бурдужень і закінчуючи у Ватра Дорней. Тоді було сказано багато речей, і особливо була підкреслена підтримка, яку євреї отримали під час депортації від румунського населення.

Голова Яської філії СуР
Віктор ГРИГОРЧУК

♦ С Ж О Р І Ж Ж А Д Л Я Д І Ж Е Ї ♦

ЛІТО-ЛІТЕЧКО! КАНІКУЛИ – МОРЕ І ГОРИ!

Липень – місяць канікул як для учнів, так і для студентів! Хто-куди поспішає, одні на море, інші в гори, чи в Дельту, щоб відпочити, розважитися з друзями, набрати сил для початку нового навчального року.

Канікули – це перерва в заняттях. Канікули бувають не лише влітку, є і зимові та весняні канікули.

В Румунії, США, Ірландії, Італії, Україні літні канікули тривають по три місяці, в той час як у Англії, Нідерландах і Німеччині – від шести до восьми тижнів.

У Бразилії літні канікули починаються в грудні і закінчуються в кінці січня,



або на початку лютого.

У Нігерії канікули тривають від середини липня до другого тижня вересня.

У Канаді літні канікули тривають 2 місяці – липень та серпень.

У Данії літні канікули тривають 6 тижнів.

Бачимо, що кожна країна має свої плани на те, щоб всі мали часу відпочити, розслабитись і набрати нових сил.

Тож гарних, сонячних канікул всім!

(І.П.-К.)

СТРИБАЮЧІ ЗВІРІ

(Легенда)

Коли європейські дослідники, які прибули на австралійський материк, вперше побачили цю дивну для них тварину, вони запитали у корінних австралійських жителів аборигенів, як вони називають цю істоту. Вони відповіли: кен-гу-ру. Європейці подумали, що це і є назва тварини, хоча насправді ця фраза на мові аборигенів означає «Я не розумію».

* * *

Кенгуру — це трав'яїдний сумчастий ссавець, який здатний пересуватися стрибками. За один стрибок кенгуру може подолати до 12 метрів в довжину і до 3 метрів у висоту, а швидкість пересування може досягати 50 км / ч.

Нагорода – парасолька

Цілу колекцію парасольок повіз додому з Паризької олімпіади 1900 року американський легкоатлет Алвін Кренцлейн. Здобувши перемоги в бігу на 60 метрів, стрибках у довжину і в бар'єрному бігу на 110 і 200 метрів, він чотири рази піднімався на п'єдестал пошани. І чотири рази його нагороджували... парасолькою. Виявляється, медалей на тій Олімпіаді ще не вручали, а відзначити спортсменів треба було. От і знайшли вихід із становища: дуже модні на той час парасольки стали найвищою нагородою за олімпійські досягнення.

7 липня – День макаронів (США)

Це особливий день для любителів макаронів у вільній Америці. Перше письмове свідчення про цей продукт було виявлено у 1154 році на Сицилії. Так само згадки про вироби з борошна на зразок макаронів можна знайти і в грецькій міфології. Вона є джерелом самого раннього свідчення про "виробників" макаронів. "Бог Вулкан винайшов пристрій, щоб перетворювати тісто на струни" – говорить легенда.



У 1884 році в Брукліні, Нью-Йорк, відкрилася перша американська фабрика з виробництва макаронів, якою керував француз. Він використовував коня для роботи спеціального механізму, що виготовляв макарони в промислових масштабах.

День крику

Цікаво відзначають національне свято – День крику – мексиканські школярі. Тоді вже вони можуть накричатися досхочу.

І галасують в цей день не тільки діти, але й дорослі.

Виникло свято це в той час, коли країна звільнилася від іспанського гніту. Довідавшись про довгождану волю, мексиканці почали голосно кричати, висловлюючи таким чином свою радість. Ця традиція збереглася й досі.

В День крику учні збираються на шкільних подвір'ях, а дорослі на майданах і волають, як і скільки кому заманеться. Особливо гамірно на центральній площі столиці Мехіко. Сюди разом з дітьми й дорослими за традицією приходять погаласувати міністри і навіть президент республіки.

♦ С Т О Р І З К А Д Л Я Д І Т Е Й ♦

ДО 30-РІЧЧЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

24 серпня 2021 р. Україна відзначає своє 30-річчя Незалежності. Подумаймо лише про те, скільки синів і дочок України протягом своєї історії віддали своє життя за її Незалежність. Це були мільйони і мільйони громадян України, які за любов до своєї землі, своєї культури, своєї мови були запропорені у тюрми, заслані до Сибіру, розстріляні, замучені голодом '33 р., і то в країні, яка годує Європу своїм зерном (вимерли страшною смертю 8-10 мільйонів, а може й більше), і це лише з тієї причини, що бажали відірватися від Радянського Союзу і бути господарями на власній землі, у своїй Україні, де українська мова була б єдиною офіційною мовою, а не другорядною в рідній державі мовою!

Дорога була важкою, але вже 30 років, як Україна вільна, незалежна держава. Хто зміг був уявити собі, що станеться 2014



року. І ця війна продовжує і на сьогодні, забирає життя тисячі військових, які захищають свої землі, свою Україну.

Юридичне оформлення суверенітету України проходило кількома етапами:

1. 16 липня 1990 р. Верховна рада УРСР прийняла Декларацію про державний суверенітет України;

2. 24 серпня 1991 р. Верховна рада УРСР проголосила Акт проголошення незалежності України;

3. 1 грудня 1991 р. було проведено Референдум, що затвердив акт від 24 серпня 1991 р.

Побажаймо, щоб український народ гідно відзначив Незалежність України, був справжнім господарем своєї долі, своєї історії, а українська мова, щоб була єдиною офіційною мовою, щоб її теперішні і майбутні покоління гордились нею, гордились своїм минулим, і щоб небо України було завжди чистим, де люди щасливо і гідно жили б у мирі і злагоді. Та щоб і ми, українці, які народились поза її межами, були гордими, що ми теж українці!

Хай щастить Вам і Нам усім!

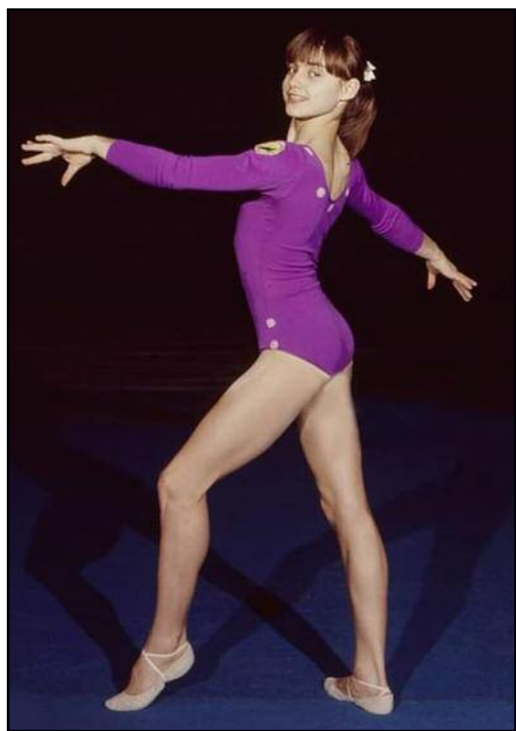
НА МНОГІ І БЛАГІ ЛІТА!

Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Павло ТИЧИНА

ДОБРИДЕНЬ ТОБІ, УКРАЇНО МОЯ!

*Струмок серед гаю, як стрічечка.
На квітці метелик, мов свічечка.
Хвилюють, мають, квітують поля.
Добридень тобі, Україно моя!*



18 липня 2021 виповнилося 45 років, коли румунська гімнастка Надя Команич, єдина в історії гімнастики, 1976 в Монреалі, Канада, в 14 років, майже дитиною на той час, здобула оцінку 10, якої навіть не було передбачено на таблиці. Надя Команич – найкраща гімнастка ХХ століття і одна з найкращих гімнасток світу.

КЛАРНЕТНИЙ РОЗКВІТ КРАЮ

Слова Івана КОВАЧА

Музика Юрія ПАРАЩИНЦЯ

Andante

Вкра - їн - ська до - ле - дни - но, по - вік так, тож і
ни - ні, всім навстіж від-кри-ва - єш, до се - бе добрих
звеш. Кларнетний розквіт кра-ю до-ла по-ро - ги си - ні, вовік тво-їм будь
си - ном для ме-не чес - тю є. Скажу від - вер - то, чесно:
любов мо-я до те-бе не хви-ля віт - ру в шибу, не мар-на гучність
слів. У - віч-ню-ю в то - бі я се - бе я, ук - ра-
їн - ця, й ру-ка - ми об-ні-ма-ю прийдеш-ність твоїх днів...

Вкраїнська доле-днино,
повік так, тож і нині,
всім навстіж відкриваєш,
до себе добрих звеш.

Кларнетний розквіт краю
дола пороги сині,
вовік твоїм будь сином
для мене честю є.

Скажу відверто, чесно:
любов моя до тебе
не хвиля вітру в шибу,
не марна гучність слів.

Увічнюю в тобі я
себе я, українця,
й руками обнімаю
прийдешність твоїх днів...

«НЕХАЙ ДІТИ ПРИЙДУТЬ ДО МЕНЕ!»

«Але Ісус, підізвавши їх, сказав: пустіть дітей приходити до Мене і не забороняйте їм, бо таке є Царство Боже».

Матвія 19, 14-15

Наш Господь Ісус Христос представляв ідеальну модель мудрості, любові, краси та добра. Обов'язок християн – наслідувати цю модель, щоб насолоджуватися тим внутрішнім балансом, який приносить нам духовне задоволення. Віру і любов до церкви треба внести в серце ще з перших років життя. Чим раніше розпочнеться релігійна освіта, тим більшою буде її цінність, і дитина досягне цих основних цінностей людства.

Релігійна освіта дітей здійснюється, в основному, під час релігійних занять, але це може бути продовжене і в позакласні заходи. Одне з його завдань – сприяти формуванню доброго християнина, здатного знати і поважати священні цінності. Це також мета ініціювання партнерства «Нехай діти приходять до мене», укладеного між Союзом українців у Румунії, Сучавська філія, представлена паном головою Іллею Саучуком, парафією „Святого Іллі”, Дарманешти, в особі парафіального священника Михайла Кобзюка та Шербівською школою повіту Сучава в особі пані директорки Сільвії Бойчук.

Ми не повинні залишати релігійну освіту лише вчителю релігії, але всі ми повинні сприяти формуванню молодих нащадків, ми повинні допомагати нашим учням відрізняти хороше від поганого, щоб дитина усвідомлювала, що вона повинна дотримуватися деяких моральних правил і обов'язків перед своїми ближніми. Любов до ближнього, взаємодопомога, милосердя, доброта, лагідність, вдячність, чесність, справедливість – це якості, яких учень набуває у громаді. Ось чому ми, вчителі, зобов'язані розвивати ці якості для кращого світу.

Враховуючи, що в селах Шер-



бівці та Дарманешти більшість населення складають українці, ми хотіли привернути увагу місцевих жителів через культурні та релігійні заходи рідною мовою. Загальновідомо, що українці є глибоко релігійним народом, тому ми хотіли, щоб наша молодь брала участь у різних заходах, що об'єднують основні інституції, такі, як школа та церква.

Вокальна група «Віночок», що належить до Шербівської школи, на запрошення отця Михайла Кобзюка, взяла участь у Святій Літургії у П'ятидесятницю. Не випадково ми вибрали це велике свято для всього загальноновизнаного християнства: П'ятидесятниця, або Зішестя Святого Духа – одне з найдавніших свят, відоме як день заснування Церкви. Дух Святий зійшов на дванадцять апостолів у вигляді вогняних язиків, і вони почали говорити мовою всіх народів і розуміти один одного.

На завершення святої літургії діти із Шербівців заспівали кілька релігійних пісень українською мовою, доходячи до душ присутніх віруючих. Діяльність у рамках цього партнерства гармонійно переплітає любов до Бога та любов до рідної мови, сприяючи побудові системи духовно-етичних цінностей, а також підтримувannya релігійних пісень рідною українською мовою.

Отець Михайло Кобзюк на посаді директора Департаменту меншин та культурної, соціальної та ідентичної місії Архієпархії Сучави та Радівців має багато спеціальних ініціатив, які пропагують українську мову та прекрасні християнські традиції жителів Буковини. Ми раді, що серед нас є цінні люди, які підтримують та сприяють збереженню нашої етнічної ідентичності та підтримці культурного різноманіття.

«Бог не на небі, він не на землі: Бог у нашому серці». (Міхай Емінеску)

Делія МАРТІНЯК

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ: Головний редактор – **Іван КОВАЧ**

Редактори – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ** та **Роман ПЕТРАШУК**

Комп'ютерний набір – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ**

Техноредагування – **Роман ПЕТРАШУК**

Друкарня «RCR PRINT» Бухарест, Румунія; **ISSN 1223-8988** Adresa redacției:

Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15,

Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com/ Адреса сайту СУР: www.uur.ro

**Наклад фінансований
Союзом українців Румунії**

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.